

Uttalelse fra KS storbynettverk 28.11.2025

Stortinget må øke kommunenes frie inntekter

Behov for økte frie inntekter og større handlingsrom

Som resten av Kommune-Norge står storbykommunene i en krevende økonomisk situasjon. Det kan få konsekvenser for barnehager, skoler, eldreomsorg, kollektivtransport og mange andre tjenester som er viktige i folks hverdag.

KS storbynettverk er bekymret for at den krevende økonomien også fører til kutt i tjenester som ikke er lovpålagte, men som likevel er svært viktige. Det gjelder blant annet mange gode tiltak for å forebygge utenforskap, ensomhet og psykisk uhelse. Kutt vil ramme både barn, unge og eldre, og konsekvensene kan bli større utfordringer i framtiden.

Kommunene har omstilt og vil framover fortsette arbeidet med å omstille tjenestetilbudet som følge av flere eldre og færre yngre. Det må gjennomføres i en tid hvor det er mangel på kompetent arbeidskraft og stramme budsjetter. Omstillingene er både politisk og økonomisk krevende. Det er derfor avgjørende å øke det lokale handlingsrommet til å gjennomføre endring og omstilling. Storbyene har gjentatte ganger løftet utfordringene med det høye statlige styringstrykket. Utfordringen med å flytte ressurser fra oppvekstsektoren til omsorgstjenester forsterkes av at kommunene samtidig må oppfylle bemanningsnormer ned på hvert hovedtrinn på den enkelte skole.

Kollektivtransporten må styrkes

KS storbynettverk er bekymret for at kostnadene til kollektivtransport har økt mye mer enn finansieringen. Fylkeskommunene har varslet om rutekutt og økte billettpriser for å finansiere de økte kostnadene. Hvis det nasjonale målet om mer kollektiv transport og mindre klimautslipp skal nås, må fylkeskommunenes frie inntekter økes betydelig.

Integreringstilskuddet må fullfinansiere mottak av flyktninger

I statsbudsjettet er det foreslått at integreringstilskuddet i 2026 skal videreføres på nominelt samme sats som i 2025. Allerede i dag er det klar underfinansiering. Dekningsgraden av integreringstilskuddet var 91 prosent i 2024. Det vil trolig redusere kommunenes vilje og evne til å bosette flyktninger. I tillegg er tilbudet til ekstra norskopplæring til Ukrainere foreslått tatt vekk fra 2026. Dette er uheldig så lenge man vet at språk er en av de viktigste hindringene for å komme inn i arbeidslivet. Storbyene forventer at kommunenes kostnader ved å ta imot flyktninger fullfinansieres av staten.

Kommunene må sikres finansiering til å forebygge ungdomskriminalitet

Selv om de aller fleste barn og unge i Norge har gode levekår og er lovlydige, har det vært en økning i kriminaliteten blant unge under 15 år, og en del av det kan knyttes til organisert kriminalitet.

Økende barne- og ungdomskriminalitet er særlig et problem i de største byene. men utviklingen berører også omkringliggende og mindre kommuner. Knivbruk, vold, ran og trusler går igjen blant sakstypene som øker. Det meste av kriminaliteten retter seg mot andre ungdommer, og flere kommuner melder om grovere hendelser enn tidligere.

Kommunene har ansvar for mange av de mest sentrale tjenestene i forebyggingsarbeidet: barnehage, skole, helsestasjon og skolehelsetjeneste, barnevern, psykisk helse og fritidstilbud. For å styrke det forebyggende arbeidet må kommunene sikres bedre finansiering, mer forutsigbare rammer og større handlefrihet til lokale tilpasninger i tjenestene.

Utfordringer i barnevernet

Mangel på institusjonsplasser, fosterhjem og beredskapshjem gjør det vanskelig å tilby ungdom som trenger omsorg et godt alternativ. Dette gjelder både i storbyene og i landet ellers. Storbyenes samlede kostnader til statlige institusjonsplasser har økt betydelig. Oslo kommune har særskilte utfordringer med finansieringen av barnevernet, fordi kommunen ikke er omfattet av statens bistandsplikt og dermed har fullt ansvar for både kommunale og statlige barnevernoppgaver. Dette finansieres ikke tilstrekkelig av staten. For å sikre likeverdige tjenester er kommunen avhengig av egen finansiering når det statlige barnevernet styrkes.

Kommunesektorens frie inntekter må økes

Storbyene oppfordrer Stortinget til å øke de frie inntektene til kommunesektorene i sin behandling av statsbudsjettet. Det er nødvendig for at kommuner og fylkeskommuner skal tilby velferdstjenester på samme nivå som i dag.

Lisbeth Hammer Krog
Leder i KS storbynettverk
Ordfører i Bærum

Eirik Lae Solberg
Byrådsleder i Oslo

Gunnar Wilhelmsen
Ordfører i Tromsø

Christine B. Meyer
Byrådsleder i Bergen

Kjetil Reinskou
Byrådsleder i Trondheim

Tormod Wilson Losnedal
Ordfører i Stavanger

Kjell Arne Hermansen
Ordfører i Drammen

Mathias Bernander
Ordfører i Kristiansand